

Bruno DE WEVER, *Staf De Clercq*, Uitg. Grammens, Brussel 1989, 239 blz. 16 x 24, 950 fr., geb. 1250 fr.

Van Staf De Clercq, de leider van het Vlaams Nationaal Verbond (V.N.V.) vanaf de stichting in 1933 tot aan zijn dood in 1942, is eindelijk een wetenschappelijke biografie verschenen. Ze is van de hand van Bruno De Wever, assistent bij de Gentse Rijksuniversiteit, die in 1984 bij Lannoo al een opgemerkt boek publiceerde over de Vlaamse Oostfronters.

De Wever bereidt een doctoraatsverhandeling voor over het V.N.V. en daar is dit werk als het ware een voorstudie van. Over de 49 jaar van De Clercqs leven vóór 1933 vernemen we niet veel. De onderwijzer op de taalgrens in het Pajottenland was al vóór de Eerste Wereldoorlog actief als flamingant en daarna als syndicalist. In de Frontpartij was hij aanvankelijk de enige volksvertegenwoordiger die zijn zetel stabiel kon maken. De anderen wisselden erg, afhankelijk als ze waren van het bondgenootschap met de Daensisten en van de wispelturigheden der zetelverdeling ten gevolge van de provinciale lijstverbinding. Zo werd De Clercq als oudste van de parlementaire groep en als organisator van een nationaal secretariaat een vooraanstaande figuur. Daar hij niemand voor het hoofd gestoten had, werd hij bij de stichting van het V.N.V. in 1933 tot de leider aangesteld, want zowel de méér als de minder autoritair gezinden hoopten dat ze hem in hun richting zouden kunnen beïnvloeden. De Wever toont ons nu hoezeer zij zich vergisten. De Clercq trad van meet af aan op als de met alle macht beklede leider, die wel raad aanvaardde, maar alléén de koers bepaalde en geenszins bereid was om meerderheidsbeslissingen te ondergaan vanwege enig bestuursorgaan. En ten tweede, hij was van bij het begin de „radicale” strekking toegedaan die uitgesproken de fascistische of nationaal-socialistische toer opging, omdat een dictatoriaal optreden het enige middel was voor de nationalistes om met hun programma aan de macht te komen en te blijven. Zoals Hitler na zijn mislukte staatsgreep in München binnen de wettelijkheid bleef om tactische redenen, maar als kanselier in januari 1933 onmiddellijk zijn dictatuur vestigde, zo bleef De Clercq binnen de wettelijkheid, maar zonder de democratisch uitgedrukte volkswil te erkennen. „Toen De Clercq een mogelijk akkoord met de Katholieke Vlaamse Volkspartij in de kiem smoorde, sloot hij definitief de weg af naar de macht voor het V.N.V.”, schrijft De Wever. De democratische weg namelijk. Bleef slechts de weg van de dictatuur, die hij meende te vinden in een bondgenootschap met de Rex-beweging van Léon Degrelle, en door zich te binden aan het nationaal-socialistische Duitsland dat hem voorzag van geld, o.a. voor het dagblad *Volk en Staat*. In die lijn bouwde hij ook aan zijn Militaire Organisatie binnen het Belgisch leger, in overleg met Duitse spionagediensten. „Dat zo'n houding gelijk staat met hoogverraad, was voor De Clercq geen punt. Het Vlaams-nationalisme ontwikkelde zich tijdens het interbellum tot een scherp antibelgisme. De Clercq heeft, waarschijnlijk niet ten onrechte, gemeend dat vele

V.N.V.-militanten bereid waren hem in het verraad te volgen'', stelt De Wever vast.

Voor andere militanten, en voor de massa die op de V.N.V.-kandidaten stemde, lag dat niet zo eenvoudig. Daarom eiste De Clercq het recht op om een „geheime politiek'' te voeren. Naar buiten ontkende hij met kracht het bestaan ervan.

De vergoelijkende voorstellingen die in de flamingantische literatuur veertig jaar lang hebben opgeld gedaan, over een aarzeling bij het begin van de bezetting en dergelijke, worden door De Wever resoluut van tafel geveegd: „De politieke en militaire collaboratie was het logische sluitstuk'' van het binnen- en buitenlands beleid dat de leider tevoren gevoerd had. Vijftig jaar na de Duitse inval wordt hier eindelijk zonder complexen over geschreven door een auteur van nationalistischen huize. Het is niet te vroeg.

De Wever heeft als eerste gebruik gemaakt van de archieven van het V.N.V. en van De Clercq persoonlijk, en van nog veel ander bronnenmateriaal. Over *de mens* De Clercq blijven we wat op onze honger: over zijn gezin, zijn dagelijks leven, zijn gezondheid, zijn belangstellingspunten ... vernemen we zo goed als niets. Geen woord over hoe hij zijn katholieke godsdienst samenrijmde met zijn nationaal-socialisme. Eerder dan een biografie is dit dus een geschiedenis van de hoofdstroming in het Vlaams-nationalisme tussen 1933 en 1942. Als zodanig zal dit een werk van blijvende waarde zijn.

Lode Wils

Pas verschenen

DE GESCHIEDENIS VAN NIEUWPOORT door René DUMON

592 blz. en 31 zwart-wit illustraties

genaaid 1.050 F + 70 F verzendingskosten

ingebonden 1.300 F + 70 F verzendingskosten

Te verkrijgen bij de

DRUKKERIJ-UITGEVERIJ N.V. VONKSTEEN

Marktplaats 33 - 8920 LANGEMARK

door storting op rek. 465-4134281-76